

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/63/2013
Identifikačné číslo spisu:	5109011409
Dátum vydania rozhodnutia:	20.11.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:5109011409.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Milana Karabína a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obvineného R. Š. H. F. G. Á. Č. V. pre zločin lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 188 ods. 1 Tr. zák. prerokoval na neverejnom zasadnutí 20. novembra 2013 v Bratislave dovolanie obvineného R. Š., podaného prostredníctvom ustanoveného obhajcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 21. decembra 2010 sp. zn. 1 To 125/2010, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného R. Š. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Žilina z 29. septembra 2010 sp. zn. 35 T 200/2009 bol obvinený R. Š. uznaný za vinného zo zločinu lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 188 ods. 1 Tr. zák. na skutkovom základe, že

dňa 25.08.2009 v čase asi okolo 21.00 hod. v Žiline na ul. G. v blízkosti zástavky O. pri čerpacej stanici H. spoločne s ml. O. Š. si pýtali od N. F. cigarety, ktoré im nedal, pretože žiadne nemal pri sebe, následne od neho pýtali nejaké drobné mince na cigarety a keď im N. F. povedal, že nemá veľa peňazí a že ide kúpiť cigarety na pumpu, R. Š. reagoval slovami „, ak mi nedáš peniaze, tak ťa na mieste dobijeme“. Následne N. F. vybral z vrečka peňaženku s úmyslom dať im nejaké drobné, pričom R. Š. ho chytil zozadu pod krk a ml. O. Š. mu peňaženku vytrhol z ruky, zatiaľ čo ho R. Š. ťahal k zemi a z krku mu strhol zlatú tenšiu retiazku s priveskom v tvare písmena „B“ v hodnote podľa poškodeného 2.000,- Sk (66,39 eur). Ml. O. Š.Č. z peňaženky vybral finančnú hotovosť vo výške najmenej 60 eur a na naliehanie poškodeného mu peňaženku s dokladmi vrátil späť. Obvinený R. Š. spoločne s ml. O. Š. spôsobil N. F. škodu vo výške najmenej 126,39 eur.

Obvinený R. Š. sa trestnej činnosti dopustil napriek tomu, že v minulosti bol potrestaný rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 3 T 442/1990 z 15. novembra 1990 za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 8 To 309/1990 z 18. decembra 1990, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 18. decembra 1990,

trestom odňatia slobody vo výmere 4 roky so zaradením na jeho výkon do I. NVS, ktorý vykonal 14. augusta 1994 a rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 1 T 363/1995 zo 6. júla 1995 právoplatným dňa 6. júla 1995 potrestaný za trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, trestom odňatia slobody vo výmere 11 rokov so zaradením na jeho výkon do III. NVS, ktorý vykonal dňa 12. apríla 2006.

Za to bol odsúdený podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2, § 47 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. na doživotie. Na výkon uloženého trestu bol podľa § 48 ods. 3 písm. a/ Tr. zák. zaradený do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. súd poškodeného N. F. s nárokom na náhradu škody odkázal na občianske súdne konanie.

Proti tomuto rozsudku podal obvinený ihneď po jeho vyhlásení odvolanie do zápisnice o hlavnom pojednávaní (č.l. 543) do všetkých jeho výrokov. Včas podané odvolanie odôvodnil osobitným podaním prostredníctvom obhajcu.

V písomných dôvodoch odvolania (č.l. 562 - 567) obhajca poukázal na obranu obvineného, ktorý tvrdil, že ničoho sa nedopustil, na rozpory vo výpovedi poškodeného a záverom navrhol obvineného spod obžaloby oslobodiť podľa § 285 písm. c/ Tr. por., pretože nebolo preukázané, že skutok spáchal obvinený. Pre prípad, že sa odvolací súd s jeho návrhom nestotožní, navrhol zrušiť napadnutý rozsudok vo výroku o treste a uložiť mu trest na dolnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby, eventuálne zrušiť napadnutý rozsudok a vec vrátiť súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Na základe včas podaného odvolania vo veci rozhodoval Krajský súd v Žiline, ktorý na verejnom zasadnutí 21. decembra 2010 rozhodol rozsudkom sp. zn. 1 To 125/2010 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 3 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. sám vo veci rozhodol a podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. za použitia § 47 ods. 2 Tr. zák. uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) rokov, na výkon ktorého zaradil obvineného podľa § 48 ods. 4 Tr. zák. do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia.

Rozsudok súdu prvého stupňa nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 21. decembra 2010, kedy vo veci rozhodol krajský súd, pričom obvinený uložený trest vykonáva od 21. decembra 2010 v Ústave na výkon trestu Ilava.

Odpis rozhodnutia krajského súdu obvinený prevzal 14. januára 2011, jeho obhajca prevzal rozhodnutie 17. januára 2011 a prokurátor 12. januára 2011.

Okresný súd Žilina 4. novembra 2013 predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dovolanie obvineného R. Š., ktoré podal prostredníctvom ustanoveného obhajcu Mgr. Martina Dikoša. Dovolanie bolo podané na súde prvého stupňa 2. septembra 2013 z dôvodov § 371 ods. 1 písm. b/, c/, i/ Tr. por.

V písomných dôvodoch svojho dovolania obvinený vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Tr. por. argumentoval tým, že na súde prvého stupňa rozhodoval samosudca, ktorý mu uložil trest odňatia slobody za použitia zásady trikrát a dost', pričom horná hranica uloženého trestu prevyšovala hranicu osem rokov, a preto mal vo veci rozhodovať senát a nie samosudca.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. namietal, že poškodený N. F. na hlavnom pojednávaní zmenil svoju výpoveď, na ktorú zmenu však súd nereagoval. Výtýkal, že nebola riadne vykonaná ohliadka miesta činu a tiež výtýkal súdu, že nevypočul svedkov, ktorých výsluch navrhoval a títo mohli preukázať jeho nevinu. Nevykonaním týchto dôkazov došlo k závažnému

porušení práva na obhajobu.

V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. namietal, že nevykonaním navrhovaných dôkazov bol skutkový stav neúplný a nesprávny, a preto došlo k nesprávnej právnej kvalifikácii. Ďalej namietal, že trestného činu lúpeže sa dopustil v roku 1990 a následne v roku 1995 a samotné posúdenie zásady trikrát a dosť je vo vzťahu k jeho osobe neprimerane prísne, najmä vo vzťahu k poslednému skutku, ktorý nemožno hodnotiť ako typickú lúpež. V závere svojho mimoriadneho opravného prostriedku navrhol, aby dovolací súd vyslovil rozsudkom, že súd rozhodol v nezákonnom zložení, nesprávne posúdil zistený skutok, čím došlo k závažnému porušeniu práva na obhajobu. Navrhol zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu a prikázať prvostupňovému súdu, aby vec znova prerokoval a rozhodol.

Samosudca súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. doručil rovnopis dovolania ostatným stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o dovolaní priamo dotknuté, s upozornením, že sa môžu v lehote, ktorú im určil, k dovolaniu obvineného vyjadriť. Uvedenú možnosť využil prokurátor, ktorý vo svojom vyjadrení z 12. septembra 2013 (č.l. 655-656) uviedol, že dovolacie dôvody nie sú dané, a preto navrhol dovolanie obvineného odmietnuť podľa § 382 písm. c/ Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.). Dovolanie podal obvinený v súlade s ustanovením § 373 ods. 1 Tr. por. prostredníctvom obhajcu. Zároveň však zistil, že dovolanie obvineného je potrebné odmietnuť na verejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach opakovane zdôrazňuje, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných pochybení súdov a predstavuje výnimočné prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, ktorá zásada je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Táto výnimočnosť je vyjadrená práve obmedzenými možnosťami pre podanie dovolania, aby sa širokým uplatňovaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Dovolanie preto možno podať iba z dôvodov taxatívne uvedených v ustanovení § 371 Tr. por., pričom dôvod dovolania sa musí v dovolaní vždy uviesť (§ 374 ods. 2 Tr. por.). Dovolací súd je viazaný uplatnenými dôvodmi dovolania a ich odôvodnením (§ 385 ods. 1 Tr. por.) a nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Právne fundovanú argumentáciu má zaistiť práve povinné zastúpenie obvineného obhajcom - advokátom.

Zároveň je potrebné poukázať na ustanovenie § 371 ods. 4 Tr. por., v zmysle ktorého dôvody podľa odseku 1 (§ 371 Tr. por.) písm. a/ až písm. g/ nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

V predmetnej veci, ako už bolo vyššie konštatované, obvinený v dôvodoch odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa namietal iba vinu a výšku uloženého trestu, ktorý považoval za príliš prísny. Dovolací súd pripomína, že obvinený v konaní na súde prvého stupňa nemal výhrady voči konajúcemu samosudcovi, a takéto pripomienky nevzniesol ani v dôvodoch odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa. Dovolaciemu súdu tak v akceptovaní dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Tr. por. bráni vyššie citované ustanovenie § 371 ods. 4 Tr. por.

Napriek tomu považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že zo strany obvineného, pokiaľ ide o námietky v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Tr. por., ide o nesprávny výklad a nepochopenie ustanovení Trestného poriadku.

Z ustanovenia § 349 ods. 1 Tr. por. vyplýva, že samosudca vykonáva konanie o prečinoch a zločinoch, na ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje osem rokov. Uvedené ustanovenie sa nepoužije iba v prípadoch, ak má byť uložený súhrnný trest alebo spoločný trest a skorší trest bol uložený v konaní pred senátom. Ustanovenie § 47 ods. 2 Tr. zák., za použitia ktorého bol obvinenému ukladaný trest odňatia slobody, sa tam nespomína. V danom prípade nebol ukladaný ani súhrnný trest ani spoločný trest, preto o obžalobe prokurátora vzhľadom na základnú trestnú sadzbu pri zločine lúpeže podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. bol príslušný konať samosudca.

Obvinený ako druhý dovolací dôvod uplatnil ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu každého, proti komu sa vedie trestné konanie, je v Trestnom poriadku upravené v § 2 ods. 9. Vyjadruje jeden z právnych princípov, na ktorých je vybudované trestné konanie a jeho zmyslom je zabezpečiť úplnú ochranu zákonných záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ako aj prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu a správneho rozhodnutiu. Toto právo primárne zahŕňa právo na osobnú obhajobu (§ 34 ods. 1 Tr. por.), právo nechať sa obhajovať obhajcom (§ 34 ods. 1, § 36 Tr. por.), ako aj právo na povinnú obhajobu (§ 37, § 38 Tr. por.) Jednotlivé zložky tohto práva sú v širšom zmysle upravené v ďalších ustanoveniach Trestného poriadku. Dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je iba zásadné porušenie práva na obhajobu. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37, ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutia procesnej povahy (napr. rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody) alebo meritórneho rozhodnutia. Dôležité sú preto i konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach.

Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania) je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých, vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo postupovať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Tr. por., podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Nevykonanie dokazovania v rozsahu predpokladanom obvineným a hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nie je možné uplatňovať v rámci tohto dovolacieho dôvodu. Zo strany obvineného ide o skrytú formu vyjadrenia obvineného, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech. Z uvedeného vyplýva, že v danom prípade k žiadnemu závažnému porušeniu práva na obhajobu nedošlo, preto argumentáciu obvineného vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu vyhodnotil dovolací súd ako nedôvodnú.

Napokon obvinený uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd skúma, či skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa bol správne podradený pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Iba opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne posúdený ako iný trestný čin, alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že napadnuté rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Pod týmto sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až 30 Tr. zák.), premĺčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného alebo súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až 43 Tr. zák.), ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa

§ 47 ods. 2 Tr. zák. Uvedené ustanovenie sa vzťahuje aj na porušenie iných hmotnoprávných predpisov, ako je Občiansky zákonník, Obchodný zákonník a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnomu posúdeniu skutku.

K uvedenému dovolaciemu dôvodu je potrebné ďalej uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré urobili sudy nižšieho stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo vyplýva aj z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. To znamená, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa vyjadrenú v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa. V tomto smere dovolací súd odkazuje na ustálenú judikatúru k výkladu a aplikácii dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Z obsahu dovolania obvineného vyplýva, že vo vzťahu k citovanému dovolaciemu dôvodu obvinený uplatnil námietky, ktorými zjavne vybočil z deklarovaného dovolacieho dôvodu. Jeho námietky smerovali proti spôsobu hodnotenia dôkazov a správnosti skutkových zistení súdmi nižšieho stupňa. V podstate spochybňoval súdmi ustálený skutkový stav a následne predostrel vlastnú verziu skutku založenú na inom, pre neho priaznivejšom hodnotení dôkazov. Skôr ako o právnu námietku ide o skrytú snahu obvineného, aby vykonané dôkazy a skutkový stav boli vyhodnotené v jeho prospech.

Čo sa týka právnej kvalifikácie konania obvineného ako zločin lúpeže spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 188 ods. 1 Tr. zák. pri splnení podmienok § 47 ods. 2 Tr. zák., táto zodpovedá priebehu skutkového deja uvedeného vo výroku napadnutého uznesenia po objektívnej i subjektívnej stránke a je správna. Niet sporu o tom, že obvinený bol v minulosti dvakrát odsúdený za trestný čin lúpeže podľa § 234 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, pričom uložený trest vo výmere 11 rokov za uvedený trestný čin vykonal 12. apríla 2006. Rozhodujúce je, že ostatného zločinu lúpeže sa dopustil obvinený po nadobudnutí účinnosti nového Trestného zákona (§ 437 ods. 5 Tr. zák.). Neprimeranosť trestu pociťovaného zo strany obvineného ako neprimerane prísneho nenapĺňa žiadny dovolací dôvod, za predpokladu, že ide o prípustný druh trestu v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby.

Podľa § 383 písm. c/ Tr. por. dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por.

V posudzovanej veci, ako už bolo vyššie uvedené, neboli splnené zákonné podmienky dovolania, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného R. S. podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.